

Государственное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Альметьевская школа-интернат для детей с ограниченными возможностями здоровья»

Утверждено
протоколом педагогического совета
№1 от «29» августа 2022г.
Приказ №98-о от «31» августа 2022г.
Директор школы-интернат
_____ Мартынова Л.Р.

Рабочая программа
по предмету РОДНОЙ ЯЗЫК
для **8 КОРРЕКЦИОННОГО** класса
(надомное обучение)
0,5 часа в неделю; **17** часов в год
Составитель: **Шангараева Л.И., учитель**

Согласовано:
Зам.директора по УР _____ И.Б. Шарифуллина
Рассмотрено:
На заседании ШМО, протокол № 1 от 26 августа 2022г.
Руководитель ШМО _____ М.Г.Шарипова

Альметьевск, 2022

Пояснительная записка.

Рабочая программа разработана на основе:

- Закона РФ «Об образовании» №273 –ФЗ. Принят Государственной Думой РФ 21 декабря 2012г;
- Типового положения о специальном (коррекционном) образовательном учреждении для обучающихся, воспитанников с отклонениями в развитии», Постановление Правительства РФ, 10.03.2000 г., № 212; 23.12. 2002 г., № 919;
- Концепции специальных федеральных государственных образовательных стандартов для детей с ограниченными возможностями здоровья, 2009г;
- Постановления Кабинета Министров № 401 от 16.06.2008 «О порядке воспитания и обучения детей – инвалидов на дому и дополнительных мерах социальной поддержки по обеспечению доступа инвалидов к получению образования»;
- Базисного учебного плана специальных (коррекционных) образовательных учреждений VI вида для обучающихся, воспитанников с отклонениями в развитии от 10.04.2002г. 29/2065-п;
- Авторской учебной программы «Программы специальных (коррекционных) образовательных учреждений VIII вида 5-9 классы» под редакцией В. В. Воронковой - М.,ВЛАДОС, 2011г.;
- Образовательной программы ГБОУ «Альметьевская школа-интернат для детей с ограниченными возможностями здоровья»;
- Учебного плана ГБОУ «Альметьевская школа-интернат для детей с ограниченными возможностями здоровья» на 2022-2023 учебный год;
- Положения о структуре, порядке разработки и утверждения рабочих программ учебных курсов, предметов, дисциплин в ГБОУ «Альметьевская школа-интернат для детей с ограниченными возможностями здоровья»;
- Федерального перечня учебников, рекомендованных (допущенных) к использованию в образовательном процессе в образовательных учреждениях, реализующих программы общего образования, 2010г. № 189;

Танып белү максатының эчтәлеге

Татарстан Республикасында яшәүче һәр милләт кешесенә, үз халкы тарихыннан тыш, шушы төбәктә төп халык булып саналган татар халкы мәдәниятен, гореф-гадәтләрен, тарихи үткәнен, бүгенгесен, киләчәген белү зарур. Татар халкы белән кулга-кул тотынып яшәргә әзерләнүче һәр кеше бу халыкның бәйрәмнәрен, традицияләрен аңларга, хөрмәт итәргә, әдәбият-сәнгать вәкилләренә ижади казанышлары белән үзенә рухи үсешен баета алу мөмкинлегеннән файдаланырга тиеш. Программа эчтәлеге телгә өйрәтү процессын бала өчен “башка дөньяга тәрәзә ачу” булырлык һәм шуның аркылы аның үз яшәешен дә тулырак аңлавына ярдәм итәрлек итеп сайланды.

Татарстанда яшәүче милләتلәр, Татарстанның дәүләт символлары, Татарстанның территориясе, географик урыны; башкалабыз Казанның тарихи үткәне, бүгенге йөзе; татар сәнгатенә төрле тармаклары буенча күренекле шәхесләр турында укучыларның татарча сөйли алулары төп максат итеп куела.

Үстерү максатының эчтәлеге

Шәхеснең белемле булуы, тәрбиялелек һәм аның фикерләү сәләте үсеше дәрәжәсеннән дә тора. Укыту процессында **үстерү, тәрбия максатларын** даими күзаллап эшләү – укытуның практик ягы уңышлылыгының алшарты. Балаларның психик үсешен түбәндәге юнәлешләрдә үстерүгә аеруча игътибар бирү таләп ителә:

– фикерләүне үстерү белән бәйле психик функцияләр: логик фикерләү, сәбәп-нәтижә бәйләнешләрен табу, индуктив, дедуктив фикерләү;

– хәтерне үстерү (ихтиярий, ихтиярсыз), игътибарлылыкны үстерү;

– аралаша белү сәләтен үстерү (аралашучанлык, хислелек, эмпатия хисләре);

– ихтияр көче, максатчанлык, активлык кебек сәләтләрне үстерү.

Бу максатлар программага сайланган эчтәлек нигезендә сөйләм эшчәнлегенә барлык төрләрә буенча да эш оештырганда да беренче планга куела.

Тәрбияви максатның эчтәлеге

Укучыларның тиешле дәрәжәдәге тәрбиялеләгеннән башка укыту процессын оештыру мөмкин түгел. Тәрбия процессы, беренче чиратта, укытуның эчтәлеге һәм методлары белән бәйле. Татар теленә грамматикасын өйрәнү процессында эчтәлектә әхлакий проблемалар булган кечкенә текстлар үзләре үк коммуникатив мотивациягә ия, ягъни, укучыларның эчке кызыксынуы тәмин ителгән була. Шунлыктан тексттагы лексика, грамматика жайлырак истә кала һәм аралашу ситуациясе булдыру әллә ни кыенлык тудырмый.

Белем бирү максатының эчтәлеге

Укучыларның татар теле буенча лексик, грамматик күнекмәләре филологик белемнәр суммасы дәрәжәсендә генә калмыйча, ә сөйләм эшчәнлегенә барлык төрләрендә дә аралашуда кулланырлык дәрәжәгә житүе зарур. Ягъни, укучылар, нинди дә булса сүзгә, я грамматик категориягә тану, аеру, аңлау, тәржемә итү дәрәжәсендә генә түгел, аларны аралашу максатыннан мөстәкыйль кулланырлык дәрәжәдә өйрәнәргә тиешләр. Укучының белеме дигәндә, без аның аерым сүзләренә яки грамматик категориягә тану, аера белүен генә күзалламыйбыз, ә аларны кулланып сөйләшә алуын күзаллыйбыз. Шулай вакытта гына татар телен дәүләт теле буларак өйрәнү бурычы үтәлә.

Сөйләм эшчәнлегә төрләрә буенча планлаштырылган нәтижэләр (5-10 нчы сыйныфлар)

Тыңлап аңлау

- Төрле төрдәге тыңлап аңлау күнегүләрен үти белү;
- сүзләрен, жөмлэләрне аңлап тәржемә итә белү; тәкъдим ителгән текстны тыңлап, эчтәлегә буенча сорау бирә, сорауларга җавап бирә белү;
- зур булмаган аутентив яки адаптациялэнгән әдәби әсәрләрдән өзеklärне, информация характердагы текстларны, газета-журналлардан мәкаләләрне тыңлап аңлап, эчтәлегә буенча фикеренә әйтә, аралашуга чыга белү;
- Сыйныфташларыңның сөйләмен тыңлап аңлау һәм аларга үз фикеренә аңлата белү, алар белән әңгәмә кору, әңгәмәдә катнаша белү.

Диалогик сөйләм

- Сорау, җавап, килешү-килешмәү, шикләнү һәм башка репликаларны дөрес кулланып, әңгәмә кору, сөйләшә белү;
- аралашуда катнаша, аны туктата һәм яңадан башлый белү;
- парда, төркемдә сөйләшү барышында үз фикеренә аңлата, раслый, дәлилли белү, ситуация аңлашылмаганда, сорау биреп, сөйләм барышын ачыклай белү;
- терек схемалар кулланып, ситуация буенча әңгәмә кору белү;
- татар сөйләм этикеты үрнәкләреннән урынлы файдаланып әңгәмә кору, сөйләшә белү.

Монологик сөйләм

- Программада тәкъдим ителгән темалар буенча тиешле эзлеклелектә текст төзи һәм аның эчтәлеген сөйли белү;
- конкрет ситуациягә үз карашыңны әйтә, төрле вакыйгалар, яңалыкларны хәбәр итә белү;
- монологик сөйләмдә кереш, эндәш сүзләрен кулланып, орфоэпик һәм грамматик нормаларны саклап, үз фикеренә төгәл җиткерә белү;
- өйрэнгән текстны үз сүзләрең белән сөйләп бирә белү;
- өйрэнгән шигырьләрен яттан сәнгатьле сөйли белү.

Уку

- Уку текстларын татар теленә әйтәлеш нормаларын саклап, сәнгатьле һәм аңлап уку;
- текстның эчтәлегенә нигезләнеп, контекст буенча яңа сүзләрен мәгънәсен аңлай белү;
- таныш булмаган текстны эчтән укып, аның төп фикерен таба белү;
- таныш булмаган сүзләрен, төзелмәләрен тәржемәсен сүзлектән таба белү.

Язу

- Өйрәнелгән темалар буенча актив куллануда булган сүзләрен дөрес яза белү;
- конкрет бер тема буенча хикәя төзи белү;
- прагматик текстлар (рецептлар, белдерүләр, афиша һ.б.), эпистоляр жанр текстлары (хатлар, котлаулар һ.б.) яза белү;

- үзеңне борчыган проблемага карата үз фикерләреңне язмача житкерә белү;
- тәкъдим ителгән текстның эчтәлегенә нигезләнеп, аны үзгәртеп яки дәвам итеп яза белү.

Укучылар үзләштерергә тиешле грамматик материал

1. Хикәя фигыльнең заман формаларын (хәзерге, үткән, киләчәк) сөйләмдә куллануны ныгыту.
2. Сан төркемчәләрен гомумиләштереп кабатлау.
3. Билгеләү, билгесезлек, юклык, тартым алмашлыкларының сөйләмдә еш кулланыла торган очраklары белән таныштыру.
4. Сыйфат фигыльнең барлыкта һәм юклыкта заман формаларын сөйләмдә куллану.
5. Хәл фигыльне сөйләмдә куллану.
6. Бәйлек һәм бәйлек сүзләре сөйләмдә куллану.
7. Жыйнак һәм жәенке жөмләләрне сөйләмдә куллану.
8. Гади фигыль хәбәрле (Мин татарча беләм), исем хәбәрле (Безнең гаиләбез тату) һәм тезмә фигыль хәбәрле (Мин укырга яратам) гади жөмләне таний, аера белү.
9. Тиңдәш кисәкле жөмләләрне таний, аера белү.

№	Дәрес темасы	Көтелгән нәтижә	Өй эше	Үтәләш	
				План	Факт
1	Яна уку елы котлы булсын! Исемнәрнең тартым белән төрләнешен кабатлау.	Укытучыларны, укучыларны, дусларны бәй-рәм белән котлый, бер-береңә комплиментлар әйтә белү. Л: котлыйм, уңышлар, сәламәтлек, кәеф, сагына, өйрәнә, тарата, таныша, бурыч-лы. Тартымлы исемнәрне сөйләмдә дәрес куллану. Г: тартык һәм сузык авазларга беткән исемнәрнең тартым белән төрләнеше, -мы/-ме сорау кисәкчәсе, хикәя һәм сорау жөмләдә сүз тәртибе.	5 нче бит: 4 нче күнегү 6 нчы бит: 7 нче күнегү	1.09 8.09	
2	Р.Вәлиева “Мәктәбем” шигырендәге лексик-грамматик материал. Атна көннәрендә дәресләр расписаниесе. Сүз төркемнәрен кабатлау. Хикәя фигыльнең заман формалары.	“Мәктәбем” шигырен сәнгатьле уку. Мәк-тәбең турында сөйли белү. Тексттагы тормыш ситуацияләренә һәм геройларның гамәлләренә гомумкешелек нормаларыннан чыгып бая бирү. Текстның эчтәлегенә нигезләнеп, контекст буенча яңа сүзләрнең мәгънәсен аңлый белү. Атна көннәре атамаларын кулланып, ниш-ләгәнәңне, нишләячәңне, расписание буенча нинди фәннәр керәчәген сөйли белү. Л: дү-шәмбе, сишәмбе, чәршәмбе, пәнжешәмбе, жомга, шимбә, якшәмбе. Г: сүз төркемнәре: исем, сыйфат, фигыль, рәвеш.	7 нче бит: 11 нче күнегү 9 нчы бит: 5 нче күнегү	15.09 22.09	
3	Билгесез үткән заман хикәя фигыль, билгесез үткән заман хикәя фигыльнең зат-сан белән төрләнеше Билгеле киләчәк заман хикәя фигыль. Билгеле киләчәк заман хикәя фигыльнең зат-сан белән төрләнеше.	Хаталарны төзәтә белү. Үткән заман хикәя фигыльнең билегеле һәм билгесез төрләрен аера, жөмлә эчендә билгели белү. Мәгънә төсмерләренә төшенү (билгесезлек төсмере). Укудагы уңышларның, уңышсызлыklarның сәбәбен аңлый, анализлый белү. Билгеле киләчәк заман хикәя фигыльнең бил-геле төрен аера, жөмлә эчендә билгели белү; мәгънә төсмерләренә төшенү. Г: билгеле кил-әчәк заман хикәя фигыль.	13 нче бит: 4 нче күнегү 16 нчы бит: 3 нче күне-	29.09 6.10	
4	Билгесез киләчәк заман хикәя фигыль. Билгесез киләчәк заман хикәя фигыльнең зат-сан белән төрләнеше Хәл фигыльнең ясалышы.	Билгеле һәм билгесе киләчәк заман хикәя фи-гыльләрнең төрләрен аера, жөмлә эчендә билгели белү; мәгънә төсмерләренә төшенү (билгесезлек, икеләнү төсмере). Г: билгесез киләчәк заман хикәя фигыль. Хәл фигыльнең төрләрен, аларның ясалышын гамәли үзләштерү.	16 нчы бит: 5 нче күне- 17 нче бит: 2 нче күнегү	13.10 20.10	
5	“Өлгерәм әле” хикәясендәге лексик-грамматик материал	Тексттагы лексик-грамматик материалны истә калдыру. Текстны аңлап уку, кирәкле мәгълүматны таба белү. Текстның эчтәлегенә ни-гезләнеп,	19 нчы бит: 3 нче кү-	27.10 10.11	

№	Дәрес темасы	Көтелгән нәтижә	Өй эше	Үтәлеш	
				План	Факт
	Шарт фигыль, шарт фигыльнең зат-сан белән төрләнеше.	контекст буенча яңа сүзләрнең мәгънәсен аңлый белү. Хикәядәге геройларга киңәшләр бирә белү. Әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәжбүрилеген аңлау. Тексттагы тормыш ситуацияләренә һәм геройларның гамәлләренә гомумкешелек нормаларыннан чыгып бәя бирү. Л: яраткан аш, аннары (аннан соң), караңгы төшкәч, өлгерәм, күзләр йомыла. Г: Хикәя фигыльнең заман формалары. Хәл фигыль. Шарт фигыльләр жөмлөләрне аңлап укырга, охшаш жөмлөләр төзүгә өйрәнү; рус телендәге кулланылышы белән чагыштырып өйрәнү; диалогик сөйләмдә куллану. Тиешле мәгълүматны табу өчен өстәмә чыганакларны куллану. Г: шарт фигыльнең зат-сан белән төрләнеше.	негү 20 нче бит: 3 нче күнегү		
6	Инфинитив. Инфинитив+ модаль сүзләр. Ярдәмче фигыльләр. “Өлгерәм әле...” хикәясендәге лексик-грамматик материал (икенче өлеш).	Жөмлә төзелешендә фигыльнең инфинитив формасын дөрес куллану; рус телендәге кулланылышы белән чагыштырырга өйрәнү. Л: зыян, мезәк, ризык, күчәрә, сөйли чакыра. Г: инфинитив+модаль сүзләр; хикәя фигыльнең заман формалары; хәл фигыль. Тексттагы грамматик материалны истә калдыру. Текстны аңлап уку, кирәкле мәгълүматны таба белү. Текстның эчтәлегенә нигезләнеп, контекст буенча яңа сүзләрнең мәгънәсен аңлай белү. Әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәжбүрилеген аңлау. Тексттагы тормыш ситуацияләренә һәм геройларның гамәлләренә гомумкешелек нормаларыннан чыгып бәя бирү. Г: өйрәнелгән фигыль формалары.	22 нче бит: 5 нче күнегү. 26 нчы бит:11 нче күнегү	17.11 24.11	
7	“Барый телевизор карый” шигырендәге лексик-грамматик материал. “Күп укыган күп белер” темасы буенча күнегүләр эшләү.	Текстның эчтәлегенә нигезләнеп, контекст буенча яңа сүзләрнең мәгънәсен аңлай белү. Чагыштырып сөйли белү. Әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәжбүрилеген аңлау. Текстлардагы тормыш ситуацияләренә һәм геройларның гамәлләренә гомумкешелек нормаларыннан чыгып бәя бирү. Өйрәнелгән темалар буенча актив сүзләрне, грамматик конструкцияләрне дөрес куллана белү.	27 нче бит: 13 нче күнегү Сорау жөмлөләр төзүгә	1.12 8.12	
8	Сыйфат ясагыч кушымчалар. Антонимнар. Аларның сөйләмдә кулланылышы.	Укудагы уңышларның, уңышсызлыklarның сәбәбен аңлай, анализлай белү. Л: берәүләр, оялу, кайбер, киресенчә, тупас, аралашу, фи-кер, килешәм, килешмим, дулашу, ябык, рән-жү, таза, искечә. Г: -лы/-ле, -сыз/-сез – сыйфат ясагыч кушымчалар.	31 нче бит: 4 нче күнегү 31 нче бит:	15.12 22.12	

№	Дәрес темасы	Көтелгән нәтижә	Өй эше	Үтәлеш	
				План	Факт
		Антонимнарны сөйләмгә кертү. Г: антоним-нар.	8 нче күнегү		
9	Шарт фиғыльнең юклык формасы. “Аралашу серләре” текстына караган лексик-грамматик материал. -лык/ -лек исем ясагыч кушымчалар. Кереш сүзләр	Г: шарт фиғыльнең барлык һәм юклык форма-сы. Текстның эчтәлегенә нигезләнеп, контекст бу-енча яңа сүзләрнең мәгънәсен аңлый белү. “Аралашу серләре” текстына караган лексик-грамматик материалны истә калдыру. Фикер алышуда катнашу.	33 нче бит: 12 нче күнегү 34 нче бит: 6 нчы күнегү	12.01 19.01	
10		“Әдәп кагыйдәләре” текстына караган лексик-грамматик материалны истә калдыру. Текстны аңлап уку, китерелгән фикерләр белән килешүенә яисә килешмәвенә әйтә һәм дәлил бел-лү, киңәшләр бирү. Л: кагыйдә, таныш, игътибар, һаман, канәгать, гаеп, мәгънә, үз-үзен тота белә (белми). Г: шарт фиғыль+модаль сүзләр. Г: исем фиғыльнең барлык һәм юклык форма-сы.	37 нче бит: 14 нче күнегү 38 нче бит: 4 нче күнегү	26.01 2.02	
11	“Психолог киңәшләре” текстына караган лексик материал. Өхлак нәрсәдән башлана? Сыйфат фиғыль. Кабатлау.	Текстны аңлап уку. Өйрәнелгән лексик-грамматик материалны кулланып, әдәпле сөйләшү турында куелган сорауларга җавап бирә алу. Л: аралашу, аралашучан, ялгышны (хатаны) тану, ялгыш адым, кимчелеккә төзәтү, бәяләргә, әңгәмәдәш, әһәмиятле, иркен тоту, уртак тел табу, мөнәсәбәт. Г: сыйфат фиғыль.	39 нчы бит: 9 нчы күнегү 43 нче бит: 7 нче күнегү.	9.02 16.02	
12	“Җиңәсем килде” хикәясендәге лексик материал. Без хикәя сөйлибез. Хәзерге заман сыйфат фиғыль формасы.	Хикәяне аңлап уку. Хикәя эчтәлегенә караган сүзләрнең тәржемәсен белү. Шахмат уенын яратканыңны, шахмат түгәрәгенә язылырга те-ләнеп әйтә белү. Л: шахмат түгәрәге, һәвәс-кәр, җиңү, җиңелү, оялу, кызару. Г: хәзерге заман сыйфат фиғыль формасы.	45 нче бит: 5 нче күнегү 43 нче бит: 7 нче күнегү	02.03 09.03	

№	Дәрес темасы	Көтелгән нәтижә	Өй эше	Үтәлеш	
				План	Факт
13	Үткән заман сыйфат фигыль. Үткән заман сыйфат фигыльләрнең сөйләмдә кулланылышын камилләштерү. Сыйфат фигыльнең заман формаларын ныгыту.	Г: үткән заман сыйфат фигыль. Г: сыйфат фигыльнең заман формалары.	44 нче бит: 1 нче күнегү Диалог, монолог төзөргә.	16.03 23.03	
14	“Сыйфат + исем” төзелмәсе. “Ал кирәк, гөл кирәк, безгә нинди кыз кирәк?” текстындагы лексик материал. Безгә нинди кызлар кирәк?	Текст эчтәлегенә караган сүزلәрнең тәржемә-сен, дәрәс язылышын, әйтелешен белү. Текстны аңлап уку. Л: тырыш, уңган, тыйнак, саф күңел- ле, чибәр, ямьле, тәмле телле, сөйкемле, тормыш, ризык, оекбаш, ямьләнә, яктыра. Г: “сый-фат + исем” төзелмәсе. “Ал кирәк, гөл кирәк, безгә нинди кыз кирәк?” тексты героһе әйткән фикерләр белән килешү-еңне яисә килешмәвеңне әйтә алу. Г: “сыйфат + исем” төзелмәсе. Өй сочинениесе яза белү.	48 нче биттәге материал белән эшләргә 48 нче бит: 7 нче күнегү	6.04 13.04	
15	Безнең дуслар нинди? Алмашлыкларның төркемчәләре. Зат, күрсәтү, сорау, билгесезлек алмашлык-лары.	Дус кызлар (егетләр), апа-абыйларның тышкы кыяфәтләрен, аларга ничә яшыкәнән әйтә, ха-рактер сыйфатларын сурәтли белү. Г: “сыйфат + исем” төзелмәсе. Г: алмашлыкларның төркемчәләре, зат, күрсә-тү, сорау, билгесезлек алмашлыклары.	48 нче бит: 11 нче күнегү 50 нче биттәге материал буенча эшләргә	20.04 27.04	
16	Билгеләү алмашлыклары. “Минем төс – яшел. Ә синекә?” текстындагы лексик-грамматик материал. Миңа нинди төс ошый?	Билгеләү алмашлыкларын тану, тәржемәләрен һәм ике телдә дә кулланылыш үзенчәлекләрен белү, сөйләмдә дәрәс куллану. Г: билгеләү ал- машлыклары. Текст эчтәлегенә караган сүزلәрнең тәржемә-сен, дәрәс язылышын, әйтелешен белү. Текстны аңлап уку, үзең ошаган өлешне сөйләргә өйрә- нү. Л: төс, яраткан төс, үз итә, бизәк, чалбар, каеш, өр-яңа, игътибар үзәге, күңелне күтәрә, ышанычны арттыра.	51 нче бит: 9 нчы күнегү. 52 нче бит: 11 нче күнегү	4.05 11.05	

№	Дәрес темасы	Көтелгән нәтижә	Өй эше	Үтәлеш	
				План	Факт
17	Тезмә фигылльләр. “Музыка дөньясында” тексты. Жәенке жөмлэләр. “Нәрсә ул табигать?” “Табигать” темасына караган лексика.	Төсләрнең кәефкә ничек тәэсир итүе турында сөйләшүдә катнашу. Л: үз итә, күңелне күтәрә, ышанычны арттыра. Текстның эчтәлегенә нигезләнеп, контекст бу-енча яңа сүзләрнең мәгънәсен аңлау. Текст-тагы мәгълүматка карата үз фикереңне әйтә алу. “Табигать” темасына караган сүзләрнең тәржемәләрен, дәрес язылышын, әйтелешен белү. Нәрсә ул табигать дигән сорауга фикер йөртеп җавап бирә белү. Л: терлек, казылма байлык-лар, буыннар, кайгыртырга, сакларга, пычрат-маска, файдалы, Жир шары, гасыр, кими, бу-рыч.	53 нче бит: 15 нче күнегү 54 нче бит: 5 нче күнегү 59 нчы бит: 3 нче күнегү	18.05 25.05	

Эш программасына төзөтмөлөр кертү бите

[illegible]

